

Nedělní úvaha (kázání) na text biblické knihy Genesis

Abrahamovi hosté

I ukázal se Hospodin Abrahamovi při božišti Mamre, když seděl za denního horka ve dveřích stanu. Rozhlédl se a spatřil: Hle, naproti němu stojí tři muži. Jakmile je spatřil, vyběhl jim ze dveří stanu vstříc, sklonil se k zemi a řekl: „Panovníku, jestliže jsem u tebe našel milost, nepomíjej svého služebníka. Dám přinést trochu vody, umyjte si nohy a zasedněte pod strom. Rád bych vám podal sousto chleba, abyste se posilnili; potom půjdete dál. Přece nepominete svého služebníka.“ Odvětili: „Učiň, jak říkáš.“ Abraham rychle odběhl do stanu k Sáře a řekl: „Rychle vezmi tři míry bílé mouky, zadělej a připrav podpopelné chleby.“ Sám se rozběhl k dobytku, vzal mladé a pěkné dobytče a dal mládenci, aby je rychle připravil. Potom vzal máslo a mléko i dobytče, jež připravil, a předložil jim to. Zatímco jedli, stál u nich pod stromem. Pak se ho otázali: „Kde je tvá žena Sára?“ Odpověděl: „Tady ve stanu.“ I řekl jeden z nich: „Po obvyklé době se k tobě určitě vrátím, a hle, tvá žena bude mít syna.“ Sára naslouchala za ním ve dveřích stanu. Abraham i Sára byli staří, sešli věkem, a Sáře již ustal běh ženský. Zasmála se v duchu a řekla si: „Když už jsem tak sešlá, má se mi dostat takové rozkoše? I můj pán je stařec.“ Tu Hospodin Abrahamovi řekl: „Pročpak se Sára směje a říká: ‚Což mohu opravdu rodit, když už jsem tak stará?‘ Je to snad pro Hospodina nějaký div? V jistém čase, po obvyklé době, se k tobě vrátím a Sára bude mít syna.“ Sára však zapírala: „Nesmála jsem se,“ protože se bála. On však řekl: „Ale ano, smála ses.“

(Bible, kniha Genesis, 18. kapitola)

Boruch Nachson, Contemporary: Abraham vítá tři anděly

Vhodné je doplnit tento text Ježíšovým podobenstvím o posledním soudu (Mt 25,31-46), případně i evangelijními texty o Ježíšově narození a příchodu tří mudrců.

Dnešní oddíl začíná zdánlivě gramatickým překlepem. Abrahamovi se tu zjevuje Hospodin, resp. Abraham si tu povídá s Bohem, když tu náhle, uprostřed této rozmluvy, hovoří se třemi cizinci. Singulár tu skáče do plurálu a naopak. Vžilo se chápat to tak, že ona rozmluva s Hospodinem se děje právě skrze rozmluvu se třemi pocestnými; židovský výklad to však takto samozřejmě nevidí a otevírá nám tak skryté moudro dnešního příběhu. Pojdme tedy číst text židovskými očima. Jejich pohledem si Abraham povídá s Hospodinem, když tu náhle spatří tři poutníky uprostřed horkého dne. Jiný by si jich ani nevšiml, obzvláště ve chvíli modlitby, ve chvíli náboženského vytržení. Ne tak Abraham. Přeruší svůj rozhovor s Bohem, běží se o ně postarat. Postarat se o někoho v těch končinách není běžná pohostinnost. Může to být otázka života a smrti. Nabídnout pití a jídlo uprostřed pouště zachraňuje život či při životě udržuje, ohradit, zabrat oázu a odkázat na nejbližší podobnou může naopak život brát.

„Panovníku, jestliže jsem u tebe našel milost, nepomíjej svého služebníka“, jsou slova Abrahama do této situace. Podle židovské tradice říká tato slova Abraham Hospodinu (nikoli poutníkům) a prosí jimi o strpení, o pauzu v rozhovoru. Znamenají něco jako: "Pane, neopouštěj mě, vydrž, počkej, dokud neobsloužím své návštěvníky". V Bibli, ba právě u Abrahama bychom čekali, že Boží přítomnost, rozhovor s Bohem, bude mít vždy prioritu. Jenže tady se říká, že prioritu může mít i pomoc bližnímu, ba že samotná pohostinnost může být druh Boží přítomnosti. Boží přítomnost v našem životě se může dít i skrze zájem o člověka. Potvrzuje to ostatně i sám Hospodin. Všimněme si, že se nezlobí, není dotčen, byť Abraham uprostřed rozhovoru s ním kamsi odběhl. Hospodina tak v našem příběhu nenajdeme uraženě trucovat někde v koutku, spolu s Abrahamem jej překvapivě uzmíme někde jinde. Ve tváři tří příchozích cizích poutníků.

Je to obrovské poznání, že vedle Boha v mystických, niterných setkáních existuje také Bůh, který se zrcadlí v obličejích obyčejných lidí, dokonce i lidí cizích a neznámých. Hospodin tak přitakává mezilidskému setkávání, které navíc nemusí být na úkor setkávání s Hospodinem. I do obyčejného mezilidského setkání umí totiž Bůh vstoupit, a říká tak veliké ANO zájmu člověka o člověka. Bůh to ostatně potvrzuje rozhovorem, který bude mezi ním a Abrahamem zanedlouho následovat, rozhovorem nad sodomskými a gomorskými. Boží povzbuzení zájmu o druhého člověka je ale bytostně vetkáno i do podobenství Kristových. "Amen, pravím vám, cokoliv jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratří, mně jste učinili," říká tak např. Ježíš v podobenství o posledním soudu Matoušova evangelia.

Nenechme se ale mýlit. Abraham i Ježíš nejsou žádnými "sluníčkáři"; nejsou pouhými bezbřehými humanisty, neadorují člověka, jako to dnes leckdy dělá církev.

Oba pohlíží na člověka pravdivě, kriticky, bez příkras. Nejsou za každou cenu kosmopolitní a multikulturní. Ba drží si k cizímu odstup, „nežidovské“ nazírají s jistým despektem (ženitba Izáka, Samařská žena atd.). A stejně jako není jejich úkolem, symbolicky řečeno, stoupat pouze k nebi, není jim ani budovat nebe na zemi. Nejsou sice žádní zasnění, éteričtí ňoumové, svou praktičnost, organizační schopnosti a konkrétní pomoc lidem však nechápou jako počátek revoluční změny světa. Nebudují nebeský ráj na zemi (to v lidské dimenzi zatížené hříchem prostě nejde), oni jen chtějí kousek nebe na zemi přinést. Budují tak jakýsi „příbytek“ pro Hospodina, utváří místo, rodinu, kde by se Bůh cítil doma. Snaží se proto pochopit a dodržovat Hospodinovu smlouvu, hledají Boží vůli a demonstrují ji na skutcích vůči bližním. Rozmluva s člověkem jim však nenahrazuje rozmluvu se stvořitelem. A to má jeden důsledek. Bůh si s nimi povídá. Ba povídá si s nimi často a rád, a občas si s nimi povídá i ústy jiných lidí. V našem příběhu si tak klidně pokračuje v rozhovoru s Abrahamem ústy tří cizinců, jakoby se nechumelilo. Jenže zaslechnout ho je dáno právě a jen Abrahamovi (a dost možná nikoliv už Sáře). Kdyby Abraham neznal Hospodina, neznal jeho smlouvu, jeho sliby, nespřádal spolu s ním niterné a intimní sny pod hvězdnou oblohou, kdyby Abraham neznal Boha, neslyšel by asi ani Boží hlas v odpovědi tří cizích poutníků.

První slova, která kdysi Bůh Abrahamovi řekl, byla: "Odejdi ze své země, ze svého rodiště a ze svého otcovského domu a já tě učiním velkým národem." O kapitulu dál mu slíbil, že bude mít potomstva jako prachu země. Zanedlouho spolu rozmlouvali pod hvězdnou oblohou a Bůh se zapřísáhl, že bude mít děti jako je hvězd na nebi a smlouvu zpečetili jednak obřizkou a také doplněním slibu života do Abramova jména. Jenže Abraham se začíná bát. První Žid se bojí, aby navzdory všem slibům nebyl také Židem posledním. A opět přichází Boží odpověď, Boží ujištění, tentokrát ústy tří cizích chlapíků, kteří se tak stávají prostředkem Božího rozhovoru mezi Abrahamem a Bohem. Je to vlastně legrační scéna. Abraham přerušil rozhovor s Hospodinem a pečuje o obyčejné pocestné a ti se stávají Božími posly. Vyklubou se z nich andělé. A namísto obyčejného poděkování za pohostinnost přinášejí víc. Boží slovo. Vzkaz. Zvěstují naději. Ba tito cizinci přinášejí už docela konkrétní termíny a zvěstují, že už už (!) to bude. Už se to narodí! Už brzy! Jenže na nás a další čtenáře Abrahamova příběhu, stejně jako na aktérku příběhu samotného – Sáru, padá už tak trochu skepse. Proč tolik variant slibů, proč takové oddalování jejich naplnění, proč tolik zklamání kolem levobočka Izmaela, proč tolik dalších peripetií, včetně nebezpečně narůstajícího stáří? Má tohle natahování Abrahamova příběhu nějaký důvod?? Skryté poučení???

Judaismus velmi silně tematizuje poznání, že život není samozřejmost. A tohle poznání nám mimo jiné zprostředkovává právě Abrahamovo a Sářino nekonečné

čekání. Abraham i Sára prošli dlouhým očekáváním a mnoha zklamáními, aby jejich potomci nikdy nebrali své děti jako samozřejmost. Každé dítě je zázrak. A judaismus si to uvědomuje ponejprv právě na Abrahamově příkladu. Židé si tak více než kdo jiný uvědomují zázračnost svého rodičovství; židovskými pevnostmi posledních dvou tisíc let byly především školy a židovskými hrdiny především učitelé. Pesachová (sederová) velikonoční večeře začíná v každé židovské rodině dětskou otázkou. A na první den Nového roku nečtou Židé z Bible o stvoření světa, ale právě o narození syna Abrahamovi a Sáře.

Každé dítě je zázrak. A být rodičem může být způsobem, jak se co nejtěsněji přiblížit Bohu a jak se Bůh co nejtěsněji přibližuje k člověku. O tom nám vypráví nejen příběh Abrahama a Sáry, ale i další ústřední Biblické příběhy. Totéž se bude v historii víry opakovat znovu a znovu – Jákob, Samson, Samuel, Jan Křtitel a nakonec i Ježíš. Všude je to podobné, většinou včetně té neplodnosti. Tam, kde jsme skleslí, zní Boží slovo o narození. Tam, kde už nic nového nečekáme, se něco nového narodí. Neplodnou navštíví Hospodin a ona porodí; porodí toho, kdo bude znamenat budoucnost, naději, novou šanci, pokračování.

Každé dítě je zázrak, zázrak Božího přiblížení, zázrak darované budoucnosti, zázrak nového počátku. A Bible potřebuje zdůraznit, že tento zázrak není dílem naší potence, našeho chlapáctví, průbojnosti, dravosti a síly či chytrosti a lékařského umu. Zrození života je zrozením naděje. A naděje je dílem Božím. Naděje se rodí i tam, kde k tomu nemáme žádné předpoklady a rezignovaně a unaveně skládáme ruce do klína, tak jako Sára. Její muž Abraham pohostil tři muže. Ze setkání odešel pln údivu a radosti. Krásný příběh. Jeho úkolem není popírání lidské anatomie. Jeho poselstvím je naděje. I tam, kde jsme už vzdali své zápasy i své sny, kde jsme byli druhým i sami sobě pro smích, i tam přichází Bůh, který může ještě dál, než bychom čekali. A známe-li jeho hlas, může nás o této naději ujišťovat i tam, kde bychom jeho slovo nečekali. Třeba ústy tří cizích poutníků.

V Lysé nad Labem 19. neděli církevního mezidobí, 12. srpna 2018